



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Caput II. Quando obliget præceptum Fidei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

CAPUT II.

50. 53.

Quando obliget præceptum
Fidei.

- 41 **R.** I. Præceptum fidei internum obligat, 1.
 Pueros inter fideles educatos, quando ratio-
 nis usum perfectè consecuti mysteria fidei audi-
 unt, apprehenduntque, quòd illa credere, sit res
 necessaria ad salutem; peccantque mortaliter
 omittendo. *Sanch. Bon. ro. 2. d. 3. q. 2. p. 2.* ad-
 dens plurimos eorum excusari inadvertentiâ,
 aut invincibili ignorantia. 2. Adultos infideles,
 quando ratio incipit dictare, res fidei sufficien-
 ter propositas esse, & contrariam sectam esse
 falsam. *Sanch. l. 2. mor. c. 1. Kon. d. 14. de fide. Fill.*
 42 *tit. 2. 2. nu. 25.* 3. Quando urget tentatio contra
 fidem, quæ aliter vinci nequit: Quod tamen
 non convenire scrupulosis, rectè monet *Sanch.*
 quia hi avertendo mentem ad alia objecta, faci-
 lius superant: Et in his duobus casibus præce-
 ptum obligat per se: in sequentibus per acci-
 dens. 4. Quando tentatio urgens contra alias
 virtutes aliter superari nequit. 5. Quando faci-
 enda est professio fidei exterior, vel ex præce-
 pto eliciendus est actus alterius virtutis, v. g.
 Spei, Charitatis, Pœnitentiæ, quæ fidem suppo-
 nat. *Bon. q. 2. p. 2.* Hic addit *Hurt.* contra *Sanch.*
 43 *an. p. 5. r. 13. R. 19.* *Ex his resolvuntur hi casus:*
 I. Hæreticus, quamdiu suam sectam judicat
 esse credibiliorem, vel æquè credibilem, non
 tenetur credere; quia fides nondum est suffici-
 entes

enter ipsi proposita , ageretque imprudenter. 33
Sanch. l. c. Lay. l. 2. t. 1. c. 10. & 12. 33

II. Quando ius, qui in hæresi nutriti sunt, per-
 suasum est à puero, nos abjicere & persequi ver-
 bum Dei, esse idololatrias, pestilentes decepto-
 res , ideoque tanquam pestes fugiendos ; non
 possunt stante hac persuasione , salvâ conscien-
 tiâ nos audire ; & laborant ignorantia invinci-
 bili, cum non dubitent se esse in bona via. *Laym. 22*
c. 10. Sanch. l. c. 33

III. Si talibus oriatur dubium de sua secta , 33
 tenentur ulteriùs inquirere , & à Deo petere lu-
 men, (quod si negligant, peccant contra fidem, 33
 cum non adhibeant media ad implendum præ-
 ceptum fidei ,) quòd si deinde nostra fides eis 33
 sufficienter proponatur, tenentur amplecti. *Ib. 33*
vid. Palao t. 4. d. 1. p. 12. 33

Resp. II. Præceptum exterioriùs fidem confiten-
 di, jure naturali obligat duplici casu ; scilicet , 33
 cum vel honor Deo debitus , vel utilitas proxi-
 mo impendenda , privativè vel contrariè sub-
 traheretur. Dixi 1. *privativè*: ut si ideo cessaret 33
 magnus honor in Deum , vel utilitas in proxi-
 mum redundans. Dixi 2. *contrariè*: ut si alioqui 33
 Deus afficeretur injuriâ , vel proximus gravi 33
 malo , v. g. si inde penderet aliorum conversio, 33
 aut perversio , contemptus religionis, scanda- 33
 lum , &c. Ratio responsionis est ; quia actus vir- 33
 tutis tunc videtur præceptus , quando est ne- 33
 cessarius ad finem præcepti, quod hic contingit, 33
 quia finis præcepti est Charitas, *S. Tho. 2. 2. q. 3. 33*
a. 2. Suar. Reg. Fill. t. 22. c. 3. q. 1. Unde resolvitur 33
hic Casus: 33

Si hæretici conculcent imagines, aliisve inju-
 rus

rius fidem afficiant, tenetur eam suâ confessione tueri Catholicus, si quidem inde prudenter speret profectum.

Resp. III. Ad professionem fidei externam, jure Ecclesiastico tenentur sub mortali, secundum *Tridentinum*, cum juramento obediendi Ecclesiæ Romanæ, ut docet *Fill. cap. 3. sequentes personæ,*

I. Provisi de beneficio curato; idque intra duos menses à die possessionis, coram Episcopo, aut ejus Vicario generali, vel Officiali. *Seff. 24. c. 22. de reform.*

II. Provisi de Canonicatu vel dignitate, in Cathedrali Ecclesia; idque non tantum coram Episcopo vel ejus Vicario, sed etiam in Capitulo, *Ibidem*, additâ pœnâ (ad quam non videntur teneri ante sententiam) ut alioqui fructus non faciant suos, *v. Sanch. l. 2. c. 5. Barb: de pot. Epis. alleg. 61. n. 29.*

III. Primates, Archiepiscopi, Episcopi, in prima Synodo Provinciali, cui intererunt. *Trid. seff. 25.*

IV. Extendit Pius IV: hanc legem ad omnes Prælatos Religionum, etiam militantium, Pius V. autem apud *Rodriq. to. 2. qu. regul. q. 72.* ad omnes promovendos in Doctores, Magistros, Regentes, Professores, additâ excommunicatione latæ sententiæ, & privatione omnium beneficiorum in eum, qui alios promovet ad talem gradum sine prævia professione, *v. Fill. q. 11. Barb: in remiss. f. 24. num. 12.* Verum ubi hoc decretum non est receptum usu, non obligare monet *Sanch. c. 3. num. 4. Unde resolvitur:*

I. Non tenentur ad dictam professionem pro-

provisi de Canonicatibus in Ecclesiis tantum²²
Collegiatis, vel de Beneficiis tantum simplici-²²
bus.

II. Etsi probabile sit, hanc professionem²²
posse fieri per procuratorem, ut docet *Azor*,²²
Nav. & *Sanch.* probabilius tamen est, teneri per-²²
sonaliter, ut docet *Fill. n. 96.* Ratio est, tum,²²
quia aliàs non videtur fieri satis juramento,²²
quod personaliter faciendum esse docet *Glossa*²²
apud *Fill.*; tum quia ita decidit *Rota* apud *Garz.*²²
l. 3. de benef. c. 3.

A D D E N D A.

Q. 8. Quid notandum sit circa obligationem fidei 42
eliciendæ, quando tentatio urget. R. Hoc unum,
quod sit quidem illa obligatio, si tentatio aliter
vinci non possit, cum quisque de jure naturæ te-
neatur suæ salutis prospicere: putant tamen mul-
ti hoc plerumque intelligi de tentatione exter-
na, v. g. si Tyrannus urgeat ad negandam fidem,
nam interna tentatio communiter oriri solet ex
scrupulis, & augetur per sollicitum timorem eli-
ciendi tales actus fidei, unde tunc consultius erit
cogitationes alio divertere, aut saltem, si quis a-
ctum fidei elicere velit, non cogat se circa obje-
ctum, de quo tentatur, in actuali enim & ferven-
ti tentatione melius est ab illo abstrahere, sed eli-
ciat in genere, dicendo, credo omnia, quæ Deus
dixit & Ecclesia proponit credenda &c. vide di-
cta l. 1. n. 551.

Q. 9. Quid addendum sit circa 4: prop. ab Inn. 43
XI. damnatam. R. Propositio sic habet, *Ab infide-*
litate excusabitur infidelis, non credens ductus opinione
minis

D

minis

minus probabili. Ex hac damnatione certum est infidelem non excusari, si non credat, quando nostra fides ipsi proponitur ut probabilior, quamvis sua infidelitas ipsi adhuc videatur probabilis: sed cum secundum dicta n. 6. ad credendum requiratur certitudo & evidentia de revelatione Dei, ex qua formetur Judicium certum & evidens, quod mysterium propositum prudenter possit & debeat credi, hinc difficultas est in explicando sensu illius damnationis, pro quo fit,

44 §. 1. *Bann: Gonet, Lumbier & alii apud Carden:* in 2. crisi d. 15. n. 97. dicunt, ad credendum sufficere, quod nostra fides infideli appareat probabilior, adeoque ad credendum sufficere evidentiam majoris probabilitatis. *Contra* est, quia quando est evidentia majoris tantum probabilitatis, est tantum probabilis notitia revelationis, cum qua notitia stare potest formido, ne Deus non sit locutus, quod enim tantum est probabilius, non egreditur fines probabilitatis, & consequenter non est certum, ergo circa illud stare potest simul dubium vel formido de opposito, atqui, ex dictis n. 6., ad credendum non sufficit notitia tantum probabilis revelationis, sed requiritur certitudo, excludens omnem formidinem de eo, quod Deus non sit locutus, ergo.

45 §. 2. *Hozes apud Carden. d. 5. n. 39.* dicit talem infidelem non posse quidem adhuc credere positivè, ideo tamen non excusari, quia tenetur deserere suam infidelitatem, & implere præceptum negativum fidei, quod est abstinere ab erroribus in fide. *Contra* est, nam imprimis potest meritò formidare & dubitare de hoc, an sua se-

cta

ita fit falsa, & consequenter potest dubitare de veritate nostræ fidei, habet enim tantum probabilem notitiam de falsitate suæ, ergo non tenetur ad præceptum negativum fidei, quod prohibet, ne etiam dubitemus de veritate nostræ fidei. Deinde si in eo casu tenetur deserere suam sectam, ideo erit, quia debet iudicare illam esse falsam, hoc autem non iudicat certo, alioquin non posset ipsi apparere ut probabilis, ergo iudicat probabiliter tantum, ergo etiam habet formidinem, ut sit vera, & consequenter eam non deseret, quia perget iudicare, quod sit probabilis.

§. 3. *Filguera* apud *Carden.* n. 32. dicit ideo 46 non excusari, quia mysteria nostræ fidei sunt evidenter credibilia. *Contra* est, quamvis sint evidenter credibilia secundum se, & etiam respectu illius, cui sufficienter proponuntur, non tamen sunt evidenter credibilia illi, cui proponuntur ut probabilia tantum, quia cum majori probabilitate adhuc stat formido de opposito, ergo infidelis, qui non potest habere nisi majorem probabilitatem de iis, necdum tenebitur credere.

§. 4: *Eliz.* l. 5. q. 8. §. 5. docet teneri credere, 47 quamprimum ipsi fides nostra promulgatur, unde si statim fidem non admittat, peccaturum peccato formali ignorantia, etiam nesciendo quid faciat. *Contra* est, nam temerarium est credere cuivis quidvis dicenti, ergo licitum est tantisper suspendere assensum, dum motiva examinauerit & credibilitatem agnoverit. Deinde si Calvinista veniat ad Judæum annuntians ei fidem suam, aut Judæus ad Calvinistam, nec Cal-

vinista, nec Judæus tenetur statim credere, ergo nec tenebitur, licet Catholicus ei fidem suam annuntiet, suppono enim non esse pro uno majora signa credibilitatis quàm pro altero, hinc S. Th. 2. 2. q. 1. a. 4. ait, quod licet non videantur mysteria fidei in se, tamen videantur in ratione credibilium, non enim, inquit, crederet, nisi videret ea credenda esse, vel propter signorum evidentiam, vel propter aliquid hujusmodi: & ideo etiam Christus Joan: 15: ait, Judæos peccatum non habituros, si signa non fecisset, quæ nemo alius fecit.

48 §. 5. Sensus propositionis damnatæ videtur esse hic, quòd infidelis, qui non credit, dum habet majorem probabilitatem pro fide nostra, ideo non excusetur ab infidelitate, quia est in ignorantia vincibili circa fidem nostram, & ex culpa sua caret certitudine requisita ad credendum, eò quòd non adhibeat diligentiam in inquirendo: hoc ipso enim, quòd nostra fides ei appareat ut probabilior, cum fides vera sit de necessitate mediæ ad salutem, tenetur inquirere in argumenta pro & contra, quòd si faciat, mysteria fidei nostræ facillè apparebunt ei esse evidenter credibilia; itaque talis infidelis non tenetur determinatè ad credendum, nec ideo præcisè peccat, quòd, quamdiu habet majorem tantum credibilitatem, hoc ipso statim non credat, sed tenetur vel ad credendum, quantum potest, vel ad adhibendam majorem in inquirendo diligentiam; ideo autem peccat, quia ex culpabili negligentia non credit, uti oportet, cum negligat adhibere diligentiam, quâ positâ acquireret certitudinem, & Deus adderet illustrationem intellectus ac piam inclinationem voluntatis, ficque

ficque crederet. Quòd si talis infidelis eum ejusmodi probabilitate deprehenderetur in articulo mortis, neque haberet tempus vel potentiam diligentius inquirendi, teneretur Deum rogare pro illustratione intellectus, quam Deus, qui omnes vult salvos fieri, non negaret facienti, quod in se est, per hanc autem illustrationem transfiret illa probabilitas in certitudinem: ita quoad omnia *Carden: d. 5. c. 2. & d. 15. c. 7.*

§. 6. Ex his facile intelligitur, quomodo 49 hæreat damnatio hujus 4. prop., & 21. n. 6. relata, nam 21: dicebat probabilitatem sufficere ad credendum; ex damnatione autem hujus 4: non potest inferri, quòd probabilitas aut etiam quòd major probabilitas sufficiat ad credendum, sed tantum infertur, quòd quando est major probabilitas, infidelis non excusetur, si non credat, eò quòd teneatur magis inquirere, per quod acquireret, ut credat.

§. 7. *Busenb.* hic dicens hæreticum, quamdiu suam sectam judicat esse æquè credibilem, non teneri credere, tantum vult non teneri determinatè credere, tenetur tamen ulterius inquirere, quia pro sua secta non habet evidentiam, ergo cum teneatur credere, tenetur in una Religione quærere evidentiam, quam inveniet in Catholica, si indifferenter examinet: è contrà quamvis nobis incidat cogitatio, an non fortè fit aliqua alia Religio vera, nõ tenemur examinare aut inquirere, sed tenemur talem cogitationem positivè repudiare, quia pro nostra fide habemus evidentiam saltem moralem, nam qui notas veræ Ecclesiæ considerat, omnino dubitare non potest.

80 Q: 10: Quid addendum sit circa alias propositiones hic damnatas. R. Seqq.

§. 1. Propositio 16: ab *Innoc. XI* damnata est hæc, *fides non censetur cadere sub præceptum speciale & secundum se.* Hæc damnatio confirmat illa, quæ dicta sunt n. 1. circa propositionem 1: ab *Alex. VII* damnatam, neque opus est aliquid addere, nisi hoc, quod notat *Card. d. 11. n. 26.*; nempe certum esse, quod præcepto speciali obligemur ad fidem, non tantum præcepto negativo prohibente dissensum, dubitationem & formidinem in fide, sed etiam affirmativo obligante positive ad eliciendum actum fidei, uti constat ex propositione ibi relata: *Innocentius* autem faciens in suo decreto mentionem *Alexandri*, in eodem sensu loquitur cum illo, uti notat *Carden. n. 29.*

51 §. 2. Propositio 17: ab *Innoc. XI* damnata est hæc: *satis est actum fidei semel in vita elicere.* Ex hac damnatione constat, necesse esse sæpius in vita elicere actum fidei: abstrahitur autem hic, an id necesse sit necessitate mediæ an præcepti; item an sit necesse per se ratione ipsius præcepti fidei, an autem per accidens ratione præceptorum spectantium ad alias virtutes, secundum dicta à n. 14. qualiscunque enim & undecunque sit ea necessitas sæpius eliciendi actum fidei, propositio damnatæ contradictoria est vera, nempe quod non sit satis semel actum fidei in vita elicere; & satisfiet præcepto fidei ex quacunque tandem causa vel occasione ponatur actus fidei: probabilius autem est præceptum fidei non obligare per se omni die festo, uti volunt aliqui; neque illis festis, quibus aliqua fidei mysteria celebrantur, uti alii volunt, quorum opinionem *Oviéd.*

cont.

cont. 7. n. 73. dicit passim rejici, non enim datur
 sufficiens fundamentum ejusmodi obligatio-
 num: est tamen obligatio illis temporibus, quæ
 breviter notat *Busenb.*; fusiùs *Sanch.* in Dec. l. 2.
 c. 1. Debere frequenter elici, probat multis ex
 Scriptura, PP: & ratione *Carden.* d. 11. à n. 51.,
 imprimis, quia dum nobis occurrit objectum à
 Deo revelatum, reverentia divinæ locutioni de-
 bita postulat, ut assentiamur: deinde quia non
 possumus diu permanere absque mortali, nisi
 frequenter nos excitemus per fidem & spem;
 quod etiam fatetur *Lug.* d. 13. n. 45.; & insinua-
 re videtur *Apost.* ad Rom. 1. v. 17. *justus autem ex
 fide vivit.* Denique quia tenemur continuo vivere
 christianè, hoc autem non facit, qui non credit
 frequenter, cum præcipua actio vitæ christianæ
 sit credere: Unde *Lug.* n. 23. dicit fidelem teneri
 toties repetere actum fidei, quoties satis sit, ut
 moraliter dicatur habitualiter scire objecta cre-
 denda & profiteri Religionem christianam: no-
 tantque communiter Authores, Episcopis, Pa-
 trochis, Doctoribus, Concionatoribus, Confes-
 sariis plura & magis explicitè esse credenda, quàm
 ceteris, quia non aliter poterunt suo docendi
 officio satisfacere, potestque de hoc videri *Con.*
 d. 14. d. 10. Hi tamen actus fidei concomitanter
 elici possunt, quando quis se signat cruce, audit
 Missam, recitat credo &c, uti n. 27: insinuatum
 est, hinc non est ratio, cur quis se ideo scrupulosè
 divexet (: quamvis consultissimum & maximè
 utile sit sæpe elicere explicitè & reflexè, ut n. 29.
 in fine dictum est:) & ideo *Lug.* n. 45. ait, cum
 materia honestè & inhonestè operandi frequen-
 ter occurrat, non esse dubitandum, quin homo,

qui fidem christianam toto corde amplexus est, plusquam sufficienter satisfaciat præcepto fidei.

52 *Q. 11: An ille specialiter obligetur præcepto elicendi fidem, qui per hæresim vel aliud peccatum infidelitatis amisit habitum fidei.* R. Affirmat cum aliis multis *Ovied. cont. 7. n. 69.*, & probabiliter, si enim teneatur adultus, qui nunquam credidit, multò magis talis, qui fidem propriâ culpâ abiecit: tenetur autem de præfenti five primo quoque tempore, quia quando præcepta non determinant tempus, censentur obligare pro præfenti, uti l. 1. n. 587. dictum est. Cur autem non sit similis obligatio ad statim pœnitendum post peccatum, dicetur de pœnit: & videri potest *Arr. d. 12. à n. 23.*

53 *Q. 12. Quid addendum sit circa obligationem professionis fidei.* R. Hoc unicum, nempe præceptum, quo ex *Bulla Pii V.* tenentur facere professionem fidei omnes promovendi in Doctores, Magistros, Professores, à Congregatione Cardinalium extensum esse etiam ad eos, qui docent Grammaticam aliasque artes liberales, licet eas non tradant in scholis publicis, ideoque observari debet, ubi usu receptum est.

Q. 13: An præceptum affirmativum credendi sit naturale an positivum. R. In quantum obligat ex virtute fidei, dicunt *Hurt: & alii cum Ovied. n. 66* esse tantùm positivum divinum; docet tamen valde probabiliter *Lug. d. 13. à n. 2.* saltem obligationem juris naturalis esse, ut in communi credatur, quod Deus dicit, supposito quòd aliquid dicat, adeoque præceptum credendi esse etiam naturale, non eo sensu, quasi sequatur ex constitutione naturæ secundùm se consideratæ, sed
quia

quia connaturaliter sequitur ex constitutione ordinis supernaturalis, in quo Deus aliqua revelare debebat, uti rectè explicat *Maur: q. 144. n. 8.*, ratio enim dicitur, quòd reverentia Deo debita exigat, ut si loquatur, ei aliquàdo saltè credatur. Deinde in quantum fides prærequiritur ad spem, Charitatem vel Contritionem, ad quarum virtutum actus sæpe est obligatio ex jure naturæ, sic per accidens & ratione talium virtutum potest ad fidem esse obligatio ex jure naturæ. Denique præceptum addiscendi aliqua, etiam ex illis, quæ credi debent, v. g. Pater noster, Symbolum. Præcepta Decalogi & Ecclesiæ, numerum Sacramentorum, est præceptum ecclesiasticum, uti rectè *Az:*, hac tamen notiã suppositâ est præceptum divinum illa credendi: quæ omnia pluribus deducit *Lug: à n. 153.*

C A P U T III.

An aliquando liceat exteriùs fidem veram negare, aut falsam profiteri.

Resp. Nullo casu licet, five voce, five alio signo fiat, dicente Christo: *qui me negaverit coram hominibus, &c.* Interim verò etsi licitum non est mentiri, seu simulare quod non est, licet tamen dissimulare quod est, five tegere veritatem verbis, aliisve signis ambiguis, & indifferentibus, ob justam causam, & cum non est necessitas fatendi, *Est com. S. Tho. Kon. di. 15. du. 2. nu. 9. Laym. l. 2. t. 1. c. 11. Unde resolvuntur.*

I. Rogatus de fide in odium religionis, five publicâ auctoritate, five privatâ, nullo modo potest, utendo restrictione mentali aut verbis